

And the scholars purify it

וחכמים מטהרין -

Overview

כלי The גמרא cites a dispute between ר"מ and the חכמים regarding a perforated מקבל which was sealed by pouring lead into the hole; ר"מ maintains that it is מקבל while the חכמים maintain that it remains טהור. Based on this ברייתא the גמרא concluded that ר"מ maintains the הכל הולך אחר המעמיד, and therefore since the מעמיד is metal (lead) the כלל is טהור. It is this type of כלל which has טהרה. Our תוספות analyzes this proof.

asks: תוספות

ואם תאמר והיכי מוכח מהכא דרבי מאיר סבר הכל הולך כולי -

הכל ר"מ maintains that ר"מ And if you will say; but how is it evident from here that ר"מ maintains הכל, etc. אחר המעמיד, הולך

דילמא הא דמטמא רבי מאיר משום דחשיב סתימה מעלייתא -

Perhaps this which ר"מ is מטמא it is because he considers it properly closed; it is a functioning utensil -

ומטמא מדין כלי זכוכית¹ ולא מדין כלי מתכות -

And he is מטמא this vessel as the law of זכוכית², but not from the law of מתכות, (which would make it מה"ת טמא) -

וחכמים³ לא חשבו ליה סתימה מעלייתא ולכך מטהרים לגמרי⁴ -

And the חכמים do not consider the lead insert to be a סתימה מעלייתא, **so therefore they are מטהר** this כלל completely (even מדרבנן), since it is considered a broken כלל, which is not טמא.

¹ The גמרא asked if they were טמא because they are like כלי חרס, they should have the same דין as כלי חרס and not have טהרה במקוה, but we learnt in a משנה that כלל זכוכית have טהרה במקוה. The גמרא answered that the משנה is discussing a כלל זכוכית that needed to be closed with lead, and so it is considered a מתכות since the lead is the מעמיד. We know that lead is a מעמיד according to ר"מ, who rules that this type of כלל זכוכית (with a lead insert) is מקבל טמא because of the lead (and it will answer the גמרא's question) perhaps ר"מ is מטמא because it is a complete זכוכית (not a broken one), but not because the lead is a מעמיד. If we assume this approach; the question remains why is there טהרה במקוה by a כלל זכוכית even if it has a lead insert, since we cannot prove that anyone (even ר"מ) maintains that (the lead is a דבר or that) הכל הולך אחר המעמיד?

² We are now learning that the חכמים were גזור that כלל זכוכית are מקבל טמא, that is why ר"מ is מטמא.

³ needs to explain what is the reason of the חכמים (who are מטהר). If we would assume (as the גמרא does) that ר"מ is מטמא because he considers the lead a מעמיד, we can say that the חכמים do not agree that the lead should be so חשוב to make this כלל זכוכית into a מתכות, however if we assume like תוספות that ר"מ is מטמא because it is a סתימה מעלייתא, what is the reason of the חכמים who are מטהר. Therefore תוספות explains...

⁴ If the חכמים consider it a broken כלל, it is not מקבל טמא even מדרבנן (even if it is a כלל which is מה"ת טמא).

answers: תוספות

ויש לומר דמסתבר ליה דלכולי עלמא הוי סתימה מעלייתא⁵ -

And one can say that it was logical to the תרצן, that everyone agrees that it is a proper closing (the vessel is functional) -

ופליגי דרבי מאיר מטמא טומאה דאורייתא מדין כלי מתכות דסבר הכל הולך אחר המעמיד -
 And their argument is that כלי זכוכית is מטמא ר"מ with a דאורייתא, as the law of a מתכות, since ר"מ maintains אחר המעמיד -

וחכמים מטהרין מדאורייתא אבל מדרבנן מיהא טמא -

However the חכמים are מטהר this כלי from a דאורייתא (since כלי זכוכית are not טמא), however מדרבנן they admit that it is טמא

לפי שגזרו על כלי זכוכית דסתימה מעלייתא היא -

For the חכמים were גוזר on a זכוכית that it is טמאה and it includes this case as well since it is a מעלייתא סתימה.

rejects an alternate explanation of the view of the חכמים (who argue with ר"מ): תוספות

אבל אין לפרש דרבנן מטהרין מטהרין לגמרי⁶ משום דחשיבי להו ככלי חרס -

But one cannot explain that when the רבנן ruled מטהרין they meant completely כלי חרס, regarding which -
 דאמרין בתוספתא⁷ כלי חרס שטיהר שעה אחת⁸ שוב אין לו טומאה לעולם⁹ -

We say in תוספתא; 'a כלי חרס which became טהור once, it can never have טומאה again forever', and the same applies to a כלי זכוכית -

explains his rejection: תוספות

דאם כן מנלן דרבי מאיר אזיל בתר מעמיד¹⁰ דילמא לאו מדין כלי מתכות מטמא ליה -

For if indeed it is so (that the חכמים are לגמרי since כלי חרס/זכוכית שטיהר שעה א' מטהר, מטהר לגמרי), how do we know that ר"מ follows the מעמיד (and therefore it is טמא), perhaps he is not מטמא this (repaired כלי זכוכית) because of מתכות -
 אלא משום דאזיל לטעמיה דאית ליה בתוספתא דכלים דכלי חרס שטיהר שוב יש לו טומאה -

⁵ We prefer not to make a מחלוקת in מציאות (reality); like in this proposed explanation where one (ר"מ) says it is properly closed and the other (חכמים) maintains it is not properly closed; it is either properly closed or not; there should be no מחלוקת. We would rather they argue in a point of law; whether we follow the מעמיד or the majority of the כלי.

⁶ The advantage of this פירוש is that it fits easier into the words מטהרין מטהרין, which indicate that it is completely טהור (not like תוספות learns that it is טהור מה"ת but טמא מדרבנן).

⁷ כלים (ב"ק) פ"ג ה"ד.

⁸ This means that it was broken and is no longer a כלי. The expression is כלי חרס שבירתו זו היא טהרתו (see ב"מ"א).

⁹ Therefore since this כלי זכוכית had a טהרה once (since it had a hole, it cannot be טומאה, like any broken כלי), therefore even though it was repaired it cannot become טמא again.

¹⁰ If ר"מ is not מטמא because of מעמיד, the original question remains. Why is there טהרה במקוה by a כלי זכוכית, but not by a כלי חרס (see footnote # 1). See 'Thinking it over'.

But rather he is מטמא this repaired כלי because he follows his reasoning elsewhere. For ר"מ maintains in a תוספתא דכלים which became טהור (by breaking) can become טמא again.¹¹ - shows where ר"מ maintains this -

דתניא התם¹² שולי המחצין ושולי הפחתים וקרקרות הכלים ודופנותיהן כולי -

For we learnt there (in the תוספתא דכלים) the bottoms of pails and the bottoms of broken vessels and קרקרות הכלים and their walls, etc. -

שיפן ועשאן כלים ממלאין בהן כולי ומקבלים טומאה מכאן ולהבא¹³ דברי ר' מאיר¹⁴ -

If he smoothed them and made them into utensils, you may fill the מי חטאת with them, etc. and they are מקבל טומאה henceforth, these are the words of ר"מ -

וחכמים אומרים כל כלי חרס שטיהר שעה אחת שוב כולי -

But the חכמים say, 'any כלי חרס, which became טהור for one hour, can never again, etc. be מקבל טומאה.

גמרא offers an alternate explanation and גירסא of our תוספות:

ורבינו שמואל גריס ורבי מאיר היא דחשיב סתימה מעלייתא -

And the ר"מ who reads the text as follows; 'and it is according to ר"מ considers the repaired כלי as a סתימה מעלייתא -

ולא גריס דאמר הכל הולך אחר המעמיד -

And his text does not read; 'for ר"מ maintains הכל הולך אחר המעמיד (as our text do) -

ומפרש דפליגי רבי מאיר ורבנן בהכי דרבי מאיר חשיב ליה סתימה מעלייתא -

And the ר"מ is in this issue, רשב"ם explains that that the argument between ר"מ and רבנן, that ר"מ considers the poured lead as a סתימה מעלייתא and therefore it is טמא -

ורבנן לא חשיבי להו סתימה מעלייתא הלכך מטהרים לגמרי¹⁵ -

And the רבנן do not consider it a סתימה מעלייתא, therefore they are completely¹⁶

מטהר (even מדרבנן, since it is not a כלי) -

ודכולי עלמא אי הוה סתימה מעלייתא הוה אזלינן בתר מעמיד¹⁷ -

But everyone agrees that if it was a סתימה מעלייתא, we would follow the מעמיד -

¹¹ So the כלי חרס which became טהור can be מטמא as a כלי זכוכית (מדרבנן) or not (the חכמים). The מחלוקת will be whether a כלי זכוכית is מטמא as a כלי זכוכית (מדרבנן) or not (the חכמים).
again become טמא מדרבנן (the view of ר"מ) or not (the חכמים).

¹² תוספתא כלים (ב"ק) פ"ז ה"י

¹³ They are considered bona fide כלים.

¹⁴ We see explicitly that ר"מ maintains that a כלי חרס, which became טהור can be מקבל טומאה again in the future. So that can be the reason why he is מטמא (if we assume the לפרש), but not because המעמיד. We must therefore conclude that the מחלוקת between ר"מ and חכמים is whether we follow the מעמיד or not. Otherwise (if we assume like the לפרש) the גמרא did not answer its original question; 'why do כלי זכוכית have מטהר במקוה'.

¹⁵ See footnote # 4.

¹⁶ See footnote # 6. According to the רשב"ם there is this advantage also.

¹⁷ The רשב"ם assumes a priori that everyone agrees that אזלינן בתר מעמיד, thus avoiding תוספות original question. The רשב"ם is also 'comfortable' with having a מחלוקת במציאות, whether it is a סתימה מעלייתא or not (not like תוספות [see footnote # 5])

הלכך לרבי מאיר יש לו טהרה במקוה:

Therefore according to ר"מ who maintains it is a סתימה מעלייתא **it has טהרה** כלי מתכות **במקוה**, since it is a כלי מתכות.

Summary

סתימה assumes that there is no dispute between ר"מ וחכמים whether it is a סתימה רשב"ם or not, rather the dispute is whether המעמיד הולך אחר, while the סתימה maintains that all agree המעמיד הולכין אחר, and the dispute is whether it is a סתימה or not.

Thinking it over

הולכין אחר rejects the לפרש אין, because then we would have no proof that הולך אחר המעמיד ר"מ that he maintains המעמיד. ¹⁸ How then did the גמרא derive form ר"מ that he maintains המעמיד, perhaps he is מטמא the כלי זכוכית only מדרבנן, for he holds that a כלי חרס\זכוכית שטיהר ¹⁹?! (not like the רבנן) שוב יש לו טומאה

¹⁸ See footnote # 10.

¹⁹ See מהרש"א.